3
Vragenuur: Vragen Van Laar

Vragen van het lid Van Laar aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over **de onvrede op Bonaire over de keuzes van de rijksoverheid**.

De **voorzitter**:
De heer Van Laar stelt zijn vraag naar aanleiding van het werkbezoek van een delegatie van leden van de Eerste en Tweede Kamer.

De heer **Van Laar** (PvdA):
Voorzitter. Een nieuw belastingkantoor en een grote opknapbeurt voor de gevangenis: dat waren de eerste twee prestaties van de rijksoverheid, nadat Bonaire in 2010 onderdeel werd van Nederland. Het waren geen prestaties die boven aan het wensenlijstje van de Bonairianen stonden. Sterker nog: hoewel het nodig was, zat bijna niemand erop te wachten. Honderden Bonairianen wonen in huizen die in Nederland onbewoonbaar zouden worden verklaard. Slechte wegen leiden tot veel slijtage aan auto's en tot ongelukken, te vaak met dodelijke afloop. De armoede lijkt sinds 2010 erger geworden, onder andere door de overgang naar de dollar en het nieuwe belastingstelsel. Kinderen groeien op onder onacceptabele omstandigheden. Deze problemen komen met stip bovenaan als je Bonairianen vraagt wat nu echt eens aangepakt moet worden.

Sinds 2010 is de zorg in Bonaire sterk verbeterd. Ook het basisonderwijs gaat vooruit. Dat is mooi en dat moeten we vieren. Toch neemt de onvrede op Bonaire toe. De woningen, de wegen, de armoede en de kinderrechten schreeuwen om een snelle en effectieve aanpak. Er worden nu eindelijk meerjarenplannen gemaakt en wij verwachten dat deze ambitieus zullen zijn en snel verlichting brengen. Wanneer zijn deze plannen gereed en wanneer kunnen wij de eerste resultaten verwachten?

Ik vraag de minister om zich te focussen op vooruitgang van de punten die er voor Bonaire echt toe doen en om dat ook van de ambtenaren te vragen. Op weg naar het vliegveld zagen we een nieuwe brandweerkazerne in aanbouw. Bovendien wordt de opgeknapte gevangenis gesloopt omdat er alweer een nieuwe in aanbouw is. Zo zetten we veel dure gebouwen neer, zonder echte vooruitgang te boeken. Ik hoorde ook over de plannen voor een nieuw hoofdkantoor voor de rijksdienst. Dat zou een nieuwe steen des aanstoots zijn, midden in het centrum van Kralendijk. Het zal de onvrede alleen maar voeden.

Wil de minister de komende jaren stoppen met het laten bouwen van overheidsgebouwen, en zijn tijd en energie steken in vooruitgang voor mensen? Deze vooruitgang kan worden gerealiseerd door betere huizen en goede wegen te bouwen, de armoede effectief aan te pakken en de toekomst voor kinderen van Bonaire te verbeteren. Is de minister daartoe bereid?

Minister **Plasterk**:
Voorzitter. Via u en de heer Van Laar dank ik de gehele parlementaire delegatie die de Cariben heeft bezocht. Ik constateer dat de heer Van Laar het onderwerp van Bonaire er specifiek heeft uitgelicht. Dat geeft, denk ik, de prioriteit aan die door de delegatie wordt gesteld. Ik begrijp het punt van de heer Van Laar en ik deel zijn zorgen. Als het eerste wat er gebeurt na de nieuwe statelijke verhoudingen de bouw van een gevangenis is, kan ik me heel goed voorstellen dat mensen zich afvragen wat ze daarmee moeten en wat ze daaraan hebben. Ik wijs er overigens op dat de gevangenis wel erg verouderd was en dat het ook voor de mensenrechten nodig was om er iets aan te doen, maar dat weerspreekt de heer Van Laar ook niet. Het was nodig omdat de criminaliteit helaas is toegenomen en nog steeds toeneemt.

Op de terreinen onderwijs en zorg zijn er duidelijk verbeteringen zichtbaar, ook voor de mensen op Bonaire zelf. De problemen in de infrastructuur zijn niet van de ene op de andere dag opgelost. Op het hele eiland zitten de wegen vol hobbels. Op veel plekken moet er iets gebeuren.

Sociale Zaken doet momenteel een onderzoek naar de armoede. De heer Van Laar zei het heel nauwkeurig: het lijkt alsof de armoede is toegenomen. Of het echt zo is, is nog maar de vraag. Doordat de zorg toegankelijk is gemaakt voor mensen met lage inkomens, zijn er ook positieve inkomenseffecten. Hoe dan ook, het wordt door de verantwoordelijke bewindspersoon bij Sociale Zaken onderzocht.

De keuzes die voorliggen maken we niet hier. Voor een deel worden ze gemaakt door lokale bestuurders in de eilandsraad. Feitelijk maken we die in het meerjarenplan dat in de CN-week tot stand komt. Vorig jaar hebben we al zo'n week gehad waarin het concept werd besproken. In juni van dit jaar wordt dat concept vastgesteld, in goed overleg met de democratisch gekozen bestuurders van de eilanden. In dat concept stonden de drie prioriteiten nadrukkelijk voorop: kinderrechten, economische ontwikkeling en armoede. Zodra het concept is vastgesteld, zal het aan de Kamer worden toegestuurd.

Het punt van de heer Van Laar over de overheidsgebouwen zal ik nadrukkelijk meenemen als bouwsteen voor het meerjarenplan. De RCN op zichzelf is fatsoenlijk gehuisvest. In het verleden zijn er door de lokale bestuurders plannen ontwikkeld om alle overheden van dit eiland met 17.000 inwoners in één gebouw onder te brengen. Behalve een verkenning zijn daar geen verdere plannen voor. Ik neem echter nadrukkelijk het signaal mee dat er nu eerst maar eens voor gezorgd moet worden dat het voor de mensen daar beter wordt. Ik zal dat daar ter tafel brengen.

De heer **Van Laar** (PvdA):
Ik dank de minister voor zijn antwoorden. Het is echter wel zaak om dit goed in het oog te houden. Wellicht kan de minister ons een brief sturen waarin de plannen voor het vastgoed staan. We zagen bijvoorbeeld een verlaten politiebureau waarvoor geen nieuwe bestemming is. Dat draagt bij aan het beeld van verloedering. Er worden wel nieuwe gebouwen neergezet, maar vaak dan weer niet in de wijken waar de mensen wonen. Ook wordt Bonaire vaak nog gezien als een buitenland. Als je vanuit Nederland naar Bonaire

verhuist, zegt de ambtenaar vaak: oh, u gaat verhuizen naar het buitenland. Het kost dan heel wat moeite om de ambtenaar ervan te overtuigen dat Bonaire onderdeel is van Nederland. Hetzelfde geldt voor pensioenfondsen en de Belastingdienst. Dat draagt er niet toe bij dat de Bonairianen het idee hebben dat ze echt bij Nederland horen en dat zij onderdeel zijn van het land Nederland. Ik wil de minister vragen daar actief op te zijn en zeker de overheidsorganisaties, maar ook de organisaties daarbuiten, erop aan te spreken dat Bonaire onderdeel is van Nederland, dat Bonaire erbij hoort en dat Bonairianen hetzelfde behandeld moeten worden als alle andere Nederlanders.

Minister **Plasterk**:
Mag ik allereerst de suggestie doen om de brief over de gebouwen te betrekken bij de rapportage rond het meerjarenplan, zodat we een en ander in die context kunnen bekijken? Ik zal de Kamer daarover dan informeren. Nogmaals, de meegegeven suggestie heb ik sowieso in mijn oren geknoopt.

Wat betreft het gevoel dat Bonaire buitenland is, zal ik de diensten die deze indruk wekken erop wijzen dat dit niet de bedoeling is. Specifiek geldt dat voor de bevolkingsadministratie. De heer Van Laar sprak over de ambtenaar, met name degene die de inschrijving doet. Bij 10-10-10 is ervoor gekozen om vooralsnog de lokale bevolkingsadministratie te laten voortbestaan. De bedoeling is om de mensen op Bonaire uiteindelijk ook te registreren in de Basisregistratie Personen. Tegen de tijd dat dit is gerealiseerd, zal het onderscheid wegvallen en zijn zij gewoon onderdeel van de Nederlandse bevolkingsadministratie.

De heer **Van Laar** (PvdA):
Maar het is nog steeds geen buitenland, ook al zijn de administraties gescheiden en ook al zijn de belastingsystemen gescheiden en anders. Dan nog is het geen buitenland. Je moet echter wel elke keer de categorie "buitenland" kiezen om bij Bonaire uit te komen. Dat bevreemdt mensen en dat maakt ook de afstand groter. Wellicht kan de minister een poging wagen om dat anders te krijgen, zodat mensen voor "in Nederland, maar in Bonaire" kunnen kiezen, en kan hij de Kamer informeren over de voortgang, zodat Bonaire echt onderdeel wordt van het land Nederland.

Minister **Plasterk**:
Het is nadrukkelijk juist dat Bonaire geen buitenland is. De heer Van Laar heeft het over voorbeelden van overheidsinstanties en andere instanties die de suggestie wekken dat Bonaire wél buitenland is. Ik zal die instanties daar zeker op aanspreken en dat corrigeren.

De heer **Segers** (ChristenUnie):
Ook ik heb deel uitgemaakt van de delegatie die onder andere naar Bonaire is gegaan. We zijn geschrokken. We zijn geschrokken van de onvrede op het eiland. Er is een daar een soort Occupybeweging gaande met iedere dag demonstraties en heel felle leuzen richting Nederland. Het is droevig om te moeten constateren dat we vier jaar na 10-10-10 op dit punt zijn aanbeland. De mensen zijn teleurgesteld, er zijn slechte wegen en meer dan de helft van de bevolking leeft onder de armoedegrens. Er zijn dus grote zorgen. Als er dan wordt gezegd dat er van alles wordt gedaan, zouden we minimaal moeten streven naar een gelijkwaardig niveau met Nederland. Wegen moeten op hetzelfde niveau worden aangelegd als in Nederland. Voorzieningen moeten op hetzelfde niveau functioneren. Vier jaar na 10-10-10 is daarvan geen sprake. Als er dus al van alles gebeurt, moeten we in ieder geval vaststellen dat dit onvoldoende is. Wil de minister daar een schepje bovenop doen? Wil hij ook direct met de demonstranten, het eilandbestuur en de eilandsraad in gesprek gaan over de zorgen die daar leven en die groeiende zijn, zodat we een eventuele volksopstand en een uitbarsting van deze onvrede kunnen voorkomen?

Minister **Plasterk**:
Ik zie die onvrede ook. Ik denk dat die voor een groot deel voortkomt uit ten onrechte gewekte verwachtingen. Men heeft inderdaad het idee gekregen dat als men ervoor kiest om een onderdeel van Nederland te worden, alles precies wordt zoals in Nederland. Dat had niet moeten gebeuren. Ik wil die fout dan ook hier niet maken. We moeten veel verbeteren. De armoede die in Bonaire bestaat, is onacceptabel. Daarvoor moet een hoop gebeuren. De economie zou beter moeten gaan bewegen, maar er moet ook goed sociaal beleid worden gevoerd. Ik wil nu niet de verwachting wekken dat alle voorzieningen op gelijk niveau komen. Dat is ook nooit toegezegd. De AOV op Bonaire is anders dan de AOW hier, omdat de levensstandaarden verschillen. Ik wil niet in het vragenuurtje de suggestie wekken dat dit in één keer kan worden veranderd. Nogmaals, dat gezegd zijnde ben ik het geheel met de heer Segers eens dat er nog een hoop te doen is op Bonaire en overigens ook in de rest van Caraïbisch Nederland.

De **voorzitter**:
Dank u wel voor uw antwoorden en voor uw komst naar de Kamer.